

ЧАСОПИС

◇ **Е К О Н О М И К А   П О Љ О П Р И В Р Е Д Е** ◇

Основан 1954. године

Издају

**Савез пољопривредних инжењера и техничара Југославије
Друштво аграрних економиста Србије и Црне Горе**

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Петар Ј. МАРКОВИЋ, стални члан ЈИНА,
др Богдан БУЛАТОВИЋ, др Милан Р. МИЛАНОВИЋ, др Миладин ШЕВАРЛИЋ,
академик Владимир Александрович ДОБРИЊИН, академик Чаба ЧАКИ,
др Лазо МИХАИЛОВИЋ, др Србољуб ИВАНОВИЋ, др Зорица ВАСИЉЕВИЋ,
др Бранислав ВЛАХОВИЋ, др Владимир ГРБИЋ, др Симо СТЕВАНОВИЋ

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

др Душан АНТОНИЋ, Агробанка, Београд; др Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ,
Економски факултет, Суботица; др Драгић ЖИВКОВИЋ, Пољопривредни факултет,
Београд; др Живота ЈОВАНОВИЋ, Институт за кукуруз Земун Поље, Београд;
Војислав КНЕЖЕВИЋ, Задружни савез Југославије; др Данило ГОЛУБОВИЋ,
Министарство пољопривреде и водопривреде Србије; др Милан Р. МИЛАНОВИЋ,
Савезно министарство привреде и унутрашње трговине, Београд; др Небојша
НОВКОВИЋ, Пољопривредни факултет, Нови Сад; др Зоран ЊЕГОВАН, Економски
институт, Београд; др Љубомир ПЕЈОВИЋ, Биотехнички институт, Подгорица;
др Перо ПЕТРОВИЋ, Институт за међународну политику и привреду, Београд;
др Светислав ПЕТРОВИЋ, Агрономски факултет, Чачак; др Милан ПРОСТРАН,
Привредна комора Србије; др Вељко РАДОЈЕВИЋ, БАГ-ДЕКО, Бачко Градиште;
др Драган РЕНОВИЋ, Агробанка Зрењанин; др Јеремија СИМИЋ, Београд;
др Данило ТОМИЋ, Регионална Привредна комора, Нови Сад; др Драго
ЦВИЈАНОВИЋ, Институт за економику пољопривреде, Београд;
др Олга ЧУРОВИЋ, Индустијско биље, Нови Сад.

Лектор

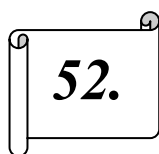
Никола МАРИНОВИЋ

Адреса уредништва

БЕОГРАД, Кнеза Милоша 9/1; тел/факс (+381) 11/ 3244-317; E-mail: spitj@ptt.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ

Савез пољопривредних инжењера и техничара Југославије
Друштво аграрних економиста Србије и Црне Горе

„ИНОВАЦИЈЕ У АГРОБИЗНИС МЕНАџМЕНТУ“

Београд, април-јун, 2005. године

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС
број: 413-4577-02, од 17. јуна 1973. године, часопис је ослобођен
пореза на промет.

Тираж: 200 примерака

Штампа:

Белешке

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ****САДРЖАЈ**

Др Данило ТОМИЋ ПРОШИРЕЊЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ НА ЈУГОИСТОК-изазови и дилеме за пољопривреду Србије-	155
Милан Р. ВУЈОВИЋ ПУТ У АКЦИОНАРСТВО	165
Др Славко ЦАРИЋ, др Сениша ВАРГА ЕВРОПСКО ЗАКОНОДАВСТВО У ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ С ОСВРТОМ НА ПРАВИЛА О ЕВРОПскоЈ ЗАДРУЗИ	187
Др Бранислав ВЛАХОВИЋ ЗНАЧАЈ ТРЖИШНИХ ИНФОРМАЦИЈА ЗА УСМЕРАВАЊЕ ПРОИЗВОДЊЕ У АГРОБИЗНИСУ	201
Др Божидар РАИЧЕВИЋ ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ У СРБИЈИ - са аспекта пољопривреде-	213
Јелена НЕСТОРОВ-БИЗОЊ ПРОБЛЕМИ ЗАДРУЖНОГ ОРГАНИЗОВАЊА ЗЕМЉОРАДНИКА	225
Др Маријана ВИДАС-БУБАЊА ЕЛЕКТРОНСКА ТРГОВИНА У АГРОБИЗНИС СЕКТОРУ	237
Гордана УШЋЕБРКА КВАЛИТЕТОМ КА ЕВРОПКИМ ИНТЕГРАЦИЈАМА	251
Др Јеремија СИМИЋ и сар. ЕФЕКТИ АГРАРНЕ ПОЛИТИКЕ И МОГУЋНОСТИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПОДСТИЦАЊА РАЗВОЈА АГРАРНОГ СЕКТОРА.....	261
Мр Ферхат ЧЕЈВАНОВИЋ, др Драго ЦВИЈАНОВИЋ ПОРОДИЧНЕ ФАРМЕ У УЛОЗИ НОСИЛАЦА РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ	279
Др Предраг ПЕТРОВИЋ и сарадници ГЛОБАЛНИ ПРИСТУП ПРИМЕНИ АЛТЕРНАТИВНИХ ОБНОВЉИВИХ ГОРИВА НА БАЗИ БИЉНИХ УЉА У ПОЉОПРИВРЕДИ	297
ПРИКАЗИ КЊИГА: Н. Богданов "Пољопривреда у међународним интеграцијама и положај Србије"	313

**EKONOMIKA
POLJOPRIVREDE**

CONTENT

Dr Danilo TOMIĆ EUROPEAN UNION ACCESSION TOWARD SOUTHEAST EUROPE CHALLENGES AND DILEMMAS FOR SERBIAN AGRICULTURE	155
Milan R. VUJOVIĆ WAY TO SHAREHOLDING	165
Dr Slavko CARIĆ, dr Siniša VARGA THE EUROPEAN LEGISLATIVE IN THE AREA OF AGRICULTURE WITH A REVIEW ON RULES ON EUROPEAN COOPERATIVE SOCIETY	187
Dr Branislav VLAHOVIĆ IMPORTANCE OF THE ANALYSIS OF MARKET INFORMATION – CRITERIUM FOR LEADING THE PRODUCTION IN AGRIBUSSINES	201
Dr Božidar RAIČEVIĆ VALUE ADDED TAX IN SERBIA – from the agricultural aspect -	213
Jelena NESTOROV–BIZONJ FARMER’S PROBLEMS IN COOPERATIVES ORGANISATION.....	225
Dr Marijana VIDAS-BUBANJA ELECTRONIC COMMERCE IN AGROBUSINESS SECTOR	237
Gordana UŠĆEBRKA BY QUALITY TOWARDS EUROPEAN INTREGATION.....	251
Dr Jeremija SIMIĆ i sar. THE EFFECTS OF AGRARIAN POLICY IMPACT AND ADJUSTMENT OF ENCOURAGEMENT POSSIBILITIES OF AGRARIAN SECTOR DEVELOPMENT	261
Mr Ferhat ČEJVANOVIĆ, dr Drago CVIJANOVIĆ FAMILY FARMS AS A MAINSTAY OF AGRICULTURE PRODUCTION DEVELOPMENT	279
Dr Predrag PETROVIĆ i sar. GLOBAL APPROACH TO APPLIANCE OF ALTERNATIVE RENEWABLE FUELS BASED ON PLANT OILS IN AGRICULTURE.....	297
BOOK REVIEWS	313

ПРОШИРЕЊЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ НА ЈУГОИСТОК -ИЗАЗОВИ И ДИЛЕМЕ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ СРБИЈЕ-

Др Данило Томић¹, научни саветник, e-mail: dtms@eunet.yu , dtomic@rpknj.co.yu

¹ Потпредседник Регионалне привредне коморе, Нови Сад

Резиме: У раду су назначени основни правци активности Европске Уније у проширењу на исток. Посебно се указује на значај Заједничке аграрне политике у том процесу. Ниво (пољо) привредног развоја земаља балканског региона је веома низак. Неопходно је његово приближавање нивоу развоја земаља – чланица Уније. Аутор на крају наводи претпоставке за убрзање процеса интеграције наше земље у породицу европских земаља.

Кључне речи: Европска Унија, пољопривреда, Србија, интеграција.

EUROPEAN UNION ACCESSION TOWARD SOUTHEAST EUROPE *CHALLENGES AND DILEMMAS* *FOR SERBIAN AGRICULTURE*

Dr Danilo Tomic¹, senior research

¹ Regional Chamber of Economy, Novi Sad

Summary. In this paper are marks basic direction activities EU in the process of accession toward Southeast Europe. Special role in that process has Common Agriculture Policy. Level of agricultural and economic development in the Balkan region countries is pretty low. Increasing of the level development of countries – new candidates is imperative in the next period. By the end, author is giving several theses for Serbian agriculture in EU integration.

Key words: European Union, Agriculture, Serbia, Integration.

ПУТ У АКЦИОНАРСТВО

Милан Р. Вујовић, директор Филијале Београд, Панонске банке а.д.

1. Услови настанка, организовања, и развоја акционарских друштава. Југословенско друштво прошло је кроз различите фазе развоја: друштвено уређење, политички и економски систем, власништво, организовање привреде и управљање. У зависности од веће или мање повезаности са међународном заједницом, посебно техничког развоја и економских односа, њен утицај на привреду и токове развоја, био је мањи или већи, односно економски напредак бржи или спорији. Из тих односа произилазили су развијенији и модернији процеси у развоју, односно застоји као сто су:

- развој југословенског друштва на просторима држава и покрајина које су га чиниле био је прожет тежњом за изградњу развијенијег друштва са савременим друштвеним уређењем, политичким и економским системом, ефикасном развојном и економском политиком, реалним власништвом и ефикасним управљањем и одлучивањем;

- основна нит која је прожимела друштво заснивала се на томе, како успосатавити друштвено уређење које ће са уставним, правним и економским системом дугорочно обезбедити ефикасно функционисање институција система и мотивисаност сих његових чланова за продуктивно стваралаштво. У зависности од односа друштвених снага у друштву, у различитим историјским условима предност је имало државно, односно друштвено у односу на приватно власништво и обрнуто. Показало се да је у друштвима у којима је развијена тржишна привреда са тачно дефинисаним власништвом и на њима засниван систем одлучивања и руковођења, остварен је бржи друштвени и економски развој и обрнуто;

- друштвени и привредни развој на нашим просторима у дужем времену карактерише хетерогеност: политичког и економског система, доминантност друштвене у односу на друге облике својине, затим, неефикасност у управљању и руковођењу привредном, отвореност, односно, затвореност привреде према међународном окружењу, светској привреди и тржишту. Акционарство као посебан облик модернизације и концентрације капитала у југословенској заједници пролазило је кроз три фазе развоја:

- прва, први облици организовања, формирања и функционисања акционарских друштава,

- друга, напуштање (укидање) акционарских друштава и акционарске својине и развој државне и друштвене својине са социјалистичким системом,

- трећа, поновно успостављање и реafirмација акционарства и других облика власништва.

ЕВРОПСКО ЗАКОНОДАВСТВО У ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ С ОСВРТОМ НА ПРАВИЛА О ЕВРОПСКОЈ ЗАДРУЗИ

Проф. др Славко Царић¹, Ректор,
Др Синиша Варга¹, доцент

¹ Привредна академија, Нови Сад, e-mail: uniacad@eunet.yu

Увод. Законодавство Европске Уније се дефинише као систем правних норми којима се регулишу правни односи субјеката комунитарног права. Субјекти комунитарног права су: физичка лица, која имају држављанство неке од држава чланица, правна лица, која имају седиште у некој од држава чланица, државе чланице и институције европских заједница².

Према предмету регулисања систем права ЕУ чине две групе правних прописа³. Прву групу правних прописа чине правне норме које поредимо са правним нормама уставног и управног, односно државног права унутрашњих правних система држава чланица. То је тзв. **институционално право** ЕУ. Другом групом правних норми регулишу се: а) успостављање заједничког и унутрашњег тржишта, односно остваривање четири основне слободе на којима почива Заједница, као и б) конкуренција. Ове норме чине право унутрашњег тржишта, тј. **Привредно право** Европске Уније.

У овом раду ћемо прво дати пар општих напомена о праву Европске Уније, затим ћемо се осврнути на правно регулисање пољопривреде у Европској Унији да би на крају говорили о правном положају Европске Задруге.

THE EUROPEAN LEGISLATIVE IN THE AREA OF AGRICULTURE WITH A REVIEW ON RULES ON EUROPEAN COOPERATIVE SOCIETY

Dr. Slavko Caric , LL.D.,
Mr. Sinisa Varga, LL.D.

Abstract. The Common Agricultural Policy (CAP) is comprised of a set of rules and mechanisms, which regulate the production, trade and processing of agricultural products in the European Union (EU), with attention being focused increasingly on rural development.

The principles of the Common Agricultural Policy (CAP) were set out at the Stresa Conference in July 1958. In 1960, the CAP mechanisms were adopted by the six founding Member States and two years later, in 1962, the CAP came into force.

The objectives of the common agricultural policy are: (a) to increase agricultural productivity by promoting technical progress and by ensuring the rational development of agricultural production and the optimum utilization of the factors of production, in particular labor; (b) thus to ensure a fair standard of living for the agricultural community, in particular by increasing the individual earnings of persons engaged in agriculture; (c) to stabilize markets; (d) to assure the availability of supplies; (e) to ensure that supplies reach consumers at reasonable prices.

The legal basis of an agricultural policy for the whole Community is defined in Articles 32 to 38 in Title II of the EC Treaty. The Treaty of Amsterdam deleted Articles 44, 45 and 47, which had become obsolete.

ЗНАЧАЈ ТРЖИШНИХ ИНФОРМАЦИЈА ЗА УСМЕРАВАЊЕ ПРОИЗВОДЊЕ У АГРОБИЗНИСУ

Проф. др Бранислав Влаховић ¹,

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

Значај тржишних информација у агробизнису. За доношење одговарајућих и правовремених пословних одлука у привредним субјектима неопходне су релевантне информације доносиоцима истих. Питање информација нарочито је значајно у тржишним условима привређивања. Наиме, у условима изразите конкуренције на тржишту, произвођачи морају располагати одговарајућим информацијама, како би конципирали своју производњу, и на тај начин задовољили потребе и захтеве тржишта. Пословне одлуке неопходно је доносити на основу правовремених и поузданих информација, у релативно кратком временском периоду. Савремено пословање привредних субјеката у агробизнису захтева стално и континуирано прикупљање, селекцију, обраду и анализу одговарајућих тржишних информација. Информације морају бити тачне и квалитетне, како би служиле у сврху оптимизирања свих елемената маркетинга. Треба да побољшају ефикасност и ефективност маркетинга као савремене пословне функције привредних субјеката. Према теорији, информација се може сагледати са три аспекта (*Ранђеловић, 1982.*):

Синтактички аспект – посматрање информација са становишта сигурног и економичног преноса;
Семантички аспект – посматрање информација са становишта њихове корисности. Наиме, све информације немају једнаку корист, вредан је информациони систем који обухвата само корисне информације;

Прагматички аспект – посматра вредност информација с обзиром на време преноса. Вредност информација у обрнутој је пропорцији са временом њеног пријема...

ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ У СРБИЈИ - са аспекта пољопривреде-

Проф. др Божидар Раичевић¹,

¹ Економски факултет, Београд

Увод. Савремена држава има бројне функције, јавне (државне) расходе, које мора да финансира. Да би реализовала (финансирала) јавне (државне) расходе, савремена држава има бројне јавне (државне) приходе. Међу њима се посебно истичу порези, а у оквиру њих порези на потрошњу и на доходак.

Порези на потрошњу представљају један од најстаријих пореских облика, будући да су познати још у античком добу у виду пореза на промет и акциза. Модеран порез на потрошњу (општи порез на промет) је настао у Првом светском рату за потребе финансирања рата односно обнове после рата. У Србији је нека варијанта пореза на промет постојала још у 19 веку.

Порези на потрошњу заузимају истакнуто место у пореским системима савремених држава (20% и 50% укупних јавних прихода а у Србији око 35-40%).

Постоје бројни облици пореза на промет а данас најпознатији и најзаступљенији јесте свефазни нето порез на промет познатији под називом **порез на додату вредност - ПДВ**.

ПДВ се примењује већ скоро четири деценије тако да више не представља новину ни у теорији ни у пракси. Примењује се у преко 120 земаља различитог нивоа привредне развијености (у њима живи око 70% светског становништва) и данас је најпопуларнији облик опорезивања промета производа и услуга. Примењују га све чланице ОЕЦД (осим Аустралије и САД), све земље Европе а установљен је и као "порез Европске заједнице" чиме је постао један од услова за приступање

Заједници (Унији).

ПДВ је нето свефазни, значи некумулативни, порез на промет. У питању је пореска дажбина која се наплаћује у свакој фази прометног циклуса, али тако да погађа само ону вредност која је у тој фази додата од стране обвезника. ПДВ погађа само *крајњу* потрошњу. Пореска обвеза се израчунава као разлика између ПДВ на излазним фактурама и ПДВ на улазним фактурама пореског обвезника – метод фактуре односно метод пореског кредита. Због наведенога **рачун (фактура) представља основ ПДВ**.

Са аспекта третмана набавки сталних средстава и других значајних набавки у функцији производње доминантан облик ПДВ је тзв. Потрошни тип ПДВ. Плаћени ПДВ на набавке опреме и друго враћа се (рефундација из буџета) будући да је, по правилу, већи од ПДВ који обвезник дугује при испоруци својих производа. Потрошни тип ПДВ фаворизује технолошки напредак јер се цео износ пореза на инвестиције у основна средства враћа будући да постоји право на одбитак претходно плаћеног пореза.

ПДВ има неспорне предности у поређењу са осталим облицима пореза на промет, а посебно у односу на порез на промет у малопродаји (крајњој потрошњи), иако се до скоро сматрало да су "два најбоља типа пореза на промет" ПДВ и порез на промет у малопродаји.

ПРОБЛЕМИ ЗАДРУЖНОГ ОРГАНИЗОВАЊА ЗЕМЉОРАДНИКА

Јелена Несторов–Бизоњ¹, дипл. економиста, e-mail: jelenazsv@ns1.sbb.co.yu

¹ Задружни савез Војводине, Нови Сад

Увод. Задругарство је данас присутно у скоро свим државама света. Према подацима Међународног задружног савеза, задружни покрет у Свету чини око 800 милиона људи из скоро 100 земаља. У Европи преко 92 милиона људи из 30 земаља остварује своје економске интересе кроз разне врсте задруга. Савремени задружни покрет представља глобалну светску економску силу, како у области пољопривреде, тако и у многим другим привредним и непривредним делатностима.

Локалне прилике и развојни пут задругарства и пољопривреде разликовали су се у свакој држави, што је резултирало формирањем различитих типова задружних организација у пољопривреди. Без обзира на разлике у задружном организовању у појединим земљама и регионима, полази се од констатације да је **задруга удружење лица, најчешће малих произвођача и/или потрошача, који се добровољно удружују ради остваривања одређених заједничких циљева, узајамним помагањем, помоћу свог заједничког привредног пословања, које ради са средствима свих и на заједнички ризик.**

Традиција задружног организовања на просторима данашње Војводине постоји скоро 160 година, што нас сврстава у један од региона са најдужом историјом задругарства. Задружни покрет у пољопривреди се након настанка првих задруга убрзано развијао, представљајући за земљораднике често и једини начин за остваривање њихових економских, социјалних и других циљева у привређивању. Кроз историју задружног покрета, земљорадници нису увек имали исти однос према задружном организовању, што је првенствено било условљено општим друштвено–економским приликама у друштву.

FARMER'S PROBLEMS IN COOPERATIVES ORGANISATION

Jelena Nestorov – Bizonj¹

¹ Cooperative Union of Vojvodina, Novi Sad

Summary. In the history of Vojvodina's cooperative movement, relationships between farmers and agricultural cooperatives were changeable. Importance of agricultural cooperatives for farmers is proved accross rich tradition of cooperative movement, which is present in our region for more than 150 years.

Farmers basic goal was always to improve their production and income through cooperation, but they often didn't achive that, mainly because of restrictive state policy.

Resolving some of the subjective and objective farmer's promblems in doing bussiness through cooperatives, would help them achieve better results, become more competitive, and improve the living standard in rural areas.

Key words: farmer, agricultural cooperative, Cooperative law, Vojvodina

ЕЛЕКТРОНСКА ТРГОВИНА У АГРОБИЗНИС СЕКТОРУ

Др Маријана Видас-Бубања ¹, ванредни професор, е-mail: marijanav@ien.bg.ac.yu

¹ Београдска пословна школа, Факултет за трговину и банкарство, БК Универзитета, Београд

Увод . Реалност растуће глобализације светског тржишта чини извесном перспективу раста значаја и обима међународних трговинских трансакција. Компаније су суочене са потребом поседовања адекватних алата и пословних технологија који ће им омогућити присуство на свим динамичним тачкама светског тржишта, односно, алата који ће значити могућност ефикасног конкурисања у условима новог светског поретка. У том контексту електронска трговина се све чешће јавља у функцији критичне карике успешног пословања.

Електронска трговина (ЕТ) данас постаје стратешки одговор на информатичке изазове који се постављају пред менаџментом великог броја компанија. Тако што: усмерава и поједностављује процес поручивања робе/услуге, скраћује време које је укључено у све сегменте пословног циклуса, унапређује услуге пружене купцу, успоставља ефикасне трговинске односе. Електронска трговина поставља неопходну основу за успешну сарадњу у данашњем све комплекснијем и динамичнијем пословном окружењу.

Извесна будућност за компаније које не уведу е-трговинске технологије јесте искључење са домаћег и међународног тржишта, с обзиром да ће ЕТ све више постајати условом за пословни аранжман са растућим бројем страних и домаћих компанија које користе online комуникације.

ELECTRONIC COMMERCE IN AGRIBUSINESS SECTOR

Dr Marijana Vidas-Bubanja ¹

¹ Fakultet za trgovinu i bankarstvo, BK Univerziteta, Beograd

Summary. This text deals with forms of electronic commerce present in agribusiness sector and advantages that e-communications can bring to agricultural producers. The Internet and e-commerce provides a window of opportunity for improving the marketing of agricultural export in developing countries and transition economies. E-commerce application in agriculture sector can generate significant benefits for producers in terms of reduced transaction costs, expended market reach and higher export income. In domestic economy ecommerce is still not applied in a proper way and many preconditions should be fulfilled such as telecommunication infrastructure development, education and higher awarens of ICT ponentials and creation of proper legal enviroment.

Key words: electronic commerce, agribusiness sector, informationcommunication technologies, export.

КВАЛИТЕТОМ КА ЕВРОПКИМ ИНТЕГРАЦИЈАМА

Гордана Ушћебрка ¹,

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

Резиме. Успостављање јединственог тржишта ЕУ са слободним протоком робе без техничких баријера у трговини је један од главних циљева успостављања Уније. То се остварује хармонизацијом стандарда, усаглашавањем техничких прописа и оценом усаглашености између земаља чланица. Морамо бити свесни да ће за нашу производњу и пласман хране од великог значаја бити, не искључиво домаћи законски и подзаконски прописи, већ управо прописи ЕУ. Обзиром да они диктирају већ сада услове рада, дистрибуције и пласмана свих облика хране и ван границе Уније, за Србију и Црну Гору, као земљу високог потенцијала у овим областима, од великог значаја је усаглашавање своје националне регулативе и праксе са регулативом и праксом ЕУ.

ЕФЕКТИ УТИЦАЈА АГРАРНЕ ПОЛИТИКЕ И МОГУЋНОСТИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПОДСТИЦАЊА РАЗВОЈА АГРАРНОГ СЕКТОРА

Др Јеремија Симић¹, ред. проф.,
Др Милутин Ђоровић¹, ред. проф.,
Др Симо Стевановић¹, доцент

¹ Пољопривредни факултет, Београд

Резиме. У раду се сагледавају досадашњи ефекти и утицај аграрне политике и могућности њеног прилагођавања у функцији подстицања даљег развоја пољопривреде и аграрног сектора. У том циљу извршена је анализа основних тенденција у развојним процесима у пољопривреди и економски ефекти аграрне политике. Затим су сагледане системске, економске и тржишне могућности прилагођавања развоја пољопривреде и аграрног сектора. На основу претходно изучених питања у раду се утврђени и дефинисани правци и начини прилагођавања аграрне политике и њених мера у функцији подстицања даљег развоја пољопривреде и аграрног сектора у целини. У складу са овим указано је на потребу већег коришћења искустава економски развијених земаља, посебно земаља ЕУ.

Кључне речи: аграрна политика, ефекти, пољопривреда, прилагођавање, аграрни сектор.

THE EFFECTS OF AGRARIAN POLICY IMPACT AND ADJUSTMENT OF ENCOURAGEMENT POSSIBILITIES OF AGRARIAN SECTOR DEVELOPMENT

J. Simić¹, Ph.D.,
M. Đorović¹, Ph.D.,
S. Stevanović¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade

Summary. This paper took the analysis of so far effects of agrarian policy impact and adjustment of encouragement possibilities of agrarian sector development. It was the goal of basic tendencies analysis in development processes in agriculture and economic effects of agrarian policy. Systems, economic and market adjustments possibilities of agriculture and agrarian sector development were analysed as well. Based on aforementioned, in this paper were determined and defined the directions and ways of agrarian policy adjustment and it's measures regarding encouragements of agriculture and agrarian sector development in general. Regarding to this, there was expressed the need of using the experiences of economic developed, especially EU countries.

Key words: agrarian policy, effects, agriculture, adjustment

ПОРОДИЧНЕ ФАРМЕ У УЛОЗИ НОСИЛАЦА РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Mr Ферхат Чејвановић¹,
Др Драго Цвијановић²,

¹ Влада Брчко Дистрикта, Брчко, БиХ

² Институт за економику пољопривреде, Београд, Србија

Резиме: Ово истраживање је фокусирано на могуће савремене модалитете унутрашњег организационог структурирања пољопривреде са посебним освртом на породичне фарме, уз напомену, да не постоји универзална организациона структура, због утицаја великог броја разноврсних фактора (окружење, величина, технологија, стратегија и сл.).

Кључне рјечи: Фарма, организација, структура, удруживање, кооператива, асоцијација

ГЛОБАЛНИ ПРИСТУП ПРИМЕНИ АЛТЕРНАТИВНИХ ОБНОВЉИВИХ ГОРИВА НА БАЗИ БИЉНИХ УЉА У ПОЉОПРИВРЕДИ

Др Петровић Предраг¹, дипл. инг.,
Љубиша Марковић¹, дипл.инг.,
Мирјана Петровић¹

¹ Институт Индустрије мотора Раковица, Београд

Резиме. Течна фосилна горива су већ дужи низ година основна и најдоминантнија горива за погон транспортних средстава, за најразноврснија саобраћајна средства и мобилне радне машине у пољопривреди, грађевинарству, индустрији, шумарству и другим делатностима. Међутим у догледној будућности нереално је очекивати да ће се досадашњи тренд примене течних фосилних горива наставити и даље.

С обзиром да су горива добијена од фосилног порекла, ипак ограничена са аспекта обновљивости, не може се избећи чињеница да је и њихова примена ограничена, барем у овом обиму који је данас присутан.

Због тога је сасвим извесно да ће светски произвођачи горива и мотора у блиској будућности морати више пажње да посвете алтернативним горивима и њиховој примени на моторима.

Кључне речи: гориво, мотор, пољопривреда, биљна уља, пољомеханизација, стратегија, уљане културе, прерада, примена, емисија.